

Odborný seminář Zvukové knihy v roce 2022

Kateřina Knytllová

Seminář Zvukové knihy v roce... se koná více než dvacet let v Městské knihovně v Třebíči a umožňuje získat důležité poznatky pracovníkům zvukových knihoven a dalších specializovaných oddělení, která poskytují služby uživatelům se zdravotním postižením. Seminář se zaměřuje vždy na aktuální témata a jejich praktická řešení. Po pauze způsobené koronavirovou pandemií bylo letos opět možné se setkat.

Tradičně úvodní slovo semináře patřilo Knihovně a tiskárně pro nevidomé K. E. Macana (KTN). Novinky představily paní Renáta Meyerová a vedoucí knihovny paní Briana Čechová. KTN účastníky vždy seznamuje s informacemi ohledně fondu a změnami v souvislosti s aktuální situací v daném roce.

Do programu byl dále zařazen krátký příspěvek o projektu S knížkou do života (Bookstart). Dobrá zpráva je, že metodický kalendář pro rodiče S knížkou do života, leporelo Předčítanky pro mrňata a knížka Chvilka pro pohádku už existují pro zrakově znevýhodněné čtenáře díky KTN v audiopodobě.

Velmi zajímavým tématem letošního ročníku byl trénink paměti. Téma a zároveň svou knihu Trénink paměti pro nevidomé a slabozraké, která je ve zvukové podobě (načteno v KTN v roce 2018), představila (včetně ukázek praktických cvičení) sama autorka Jana Vejsadová. Práce se zrakově postiženými uživateli je v této oblasti velmi důležitá, protože paměť umožňuje vybavit si zvuky, vůně, hmatové vjemy, usnadňuje orientaci, pohyb v prostoru a částečně kompenzuje omezené nebo zcela chybějící zrakové vnímání. Pracovat je možné podle metodiky a cvičení se zrakově postiženými uživateli a přizvat současně i vidící čtenáře. Pro vidící má tento způsob práce také přínos, protože nemohou využívat zrak a dělat si poznámky a musí spoléhat pouze na své další smysly.

To, že Městská knihovna v Třebíči tento odborný seminář pořádá kontinuálně, je velkou výhodou, protože je patrný i vývoj jednotlivých témat. Zejména je to vidět na vývoji asistivních technologií. Jak technologicky vybavit místo v knihovně vyhovující potřebám uživatelů se zrakovým postižením, vysvětlil Radek Pavlíček ze střediska Teiresiás Masarykovy univerzity. V minulosti, když semináře začínaly, jednu z mála možností řešení představovaly speciální zvětšovací a odečítací programy, jejichž pořízení bylo ale velmi drahé. Dnes lze využít toho, co nabízí běžný operační systém Windows a volný odečítač obrazovky NVDA. Jak NVDA, tak možnosti Windows se neustále vyvíjejí a jsou uživateli pro svoji dostupnost i jednoduchost oblíbené. Příkladem může být v nastavení Windows zvýraznění a zvětšení ukazatele myši, zvýraznění textového kurzoru, zapnutí vysokého kontrastu a funkce lupy. Vysoký kontrast a funkci lupy lze navíc aktivovat nebo deaktivovat podle potřeby pomocí velmi jednoduchých klávesových zkratk. Pro přepis mluveného slova do písemné podoby, kdy nechceme nebo nemůžeme využít živého přepisu, je velmi užitečná funkce diktování v Google Docs. Dražší software lze samozřejmě pořídit, pokud víme, že ho uživatelé využijí, ale vždycky je nutné se řídit jejich potřebami.

Další důležitou oblastí, které je na semináři věnován prostor, je oblast sociálních služeb. Letos se jednalo o příspěvek Dany Pospíšilové z odbočky SONS v Třebíči (Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých). Zmíněna byla kromě četných aktivit také příprava nové služby s názvem SONS Online, poradny v důležitých otázkách pro uživatele, kteří se z určitého důvodu nemohou dostavit na svou odbočku SONS osobně. Další informace o poradně lze získat na webových stránkách organizace: <https://www.sons.cz/online>.

Seminář bylo možné navštívit letos poprvé osobně i prostřednictvím online platformy. Ze strany knihovny v Třebíči je plánováno v tomto přístupu pokračovat i v budoucnu. Příští rok by tak opět mělo být setkání na semináři z koutů bližších i vzdálenějších snadnější.

